І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 84. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 3-го ТРАВНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, MAY 3, 1974 No. 84. VOL. LXXXI.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ВІДКРИТО ІНСТИТУТ БАЛЧА ДЛЯ СТУДІЙ ІСТОРІЇ ЕТНІЧНИХ ГРУП ЗСА

Філядельфія. — В рямках підготовки до відзначування 200-річчя Американської Незалежности відбулося тут 1 травня офіційне відкриття Науково-дослідного інституту Балча, що його довершив генеральний секретар Об'єднаних Націй д-р Курт Вальдгайм. Інститут Балча, заснований перед трьома роками на базі спеціяльного фонду, визначеного на ту ціль пані Емілією Свіфт Балч та її двома синами Томасом і Едвіном, має за статутове завдання займатися вивчанням американської політичної історії, північно-американської іміграції та етнічної, расової і меншинної історії на терені З'єднаних Стейтів Америки. При Інституті буде зорганізована бібліотека, яка включатиме друкований матеріял, фільми та інші історичні документи тих всіх етнічних груп, які поселилися в ЗСА. Вже сьогодні Інститут Балча має у своєму розпорядженні вірменські, данські, французько-канадські, німецькі, українські, грецькі, жидівські, литовські, норвезькі, польські, латвійські збірки.

Офіційне відкриття Інституту Балча мало дуже урочистий характер і в ньому, крім міських, стейтових і федеральних достойників, взяли участь представники багатьох держав Европи, Канади, Латинської Америки, а також представники етнічних груп в ЗСА — разом близько 500 осіб. Коли йдеться про українську громаду в ЗСА, то вона була репрезентована відділом УККА у Філядельфії і його головою д-ром Іваном Скальчуком.

Відкриття попередив снідаНок, на якому промовляв генеральний секретар Інституту Балча Говард Пітерсон та зі словом виступив також генеральний секретар ОН д-р Курт Вальдгайм. Церемонія відкриття самого будинку відбулася о год. 10 ранку. Церемонію проводив Говард Пітерсон від імені управи Інституту. Після молитви ректора Церкви Христа д-ра Ернеста Гардінґа, з довшою промовою виступив генеральний секретар ОН д-р Курт Валдгайм, який звернув увагу на важливість того роду почину, а в першій мірі на важливість дослідів над вкладом окремих національних груп в розвиток Америки.

Він порівняв розвиток ЗСА з розвитком Обєднаних

(Продовження на стр. 4-ій.)

У Ню Йорку частинно зліквідовано примусову систему раціонування бензини

Олбані, Ню Йорк. — Губернатор Ню Йорку Малколм Вілсон у середу, 1-го травня, повідомив, що досі існуюча примусова система раціонування бензини частинно знесена, бо від тепер всі авта могтимуть купувати бензину кожного дня, а не так як було досі, що в непаристі дні могли купувати бензину тільки ті авта, реєстраційні плитки яких кінчалися не паристими числоми, а паристі дні авта, реєстраційні плитки яких кінчалися паристими числами. Але губернатор Вілсон зазначив, що інші постанови системи раціонування бензини надалі залишаться в силі, а саме, авта, збірники яких на половину наповнені, далі не зможуть закупити бензини.

У 80-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ

ЮВІЛЕЙНО-КОНВЕНЦІЙНА ЧЛЕНСЬКА КАМПАНІЯ УНС

МЕТА ЧЛЕНСЬКОЇ КАМПАНІЇ	3,000
ДОСІ ПРИЄДНАНО НОВИХ ЧЛЕНІВ	1,787
ДО ОСЯГНЕННЯ МЕТИ ЩЕ ПОТРІБНО	1,213

Впродовж квітня одержала Головна Канцелярія 659 аплікацій нових членів. Серед них по три і більше аплікацій надіслали наступні організатори, конвенційні делегати і секретарі Відділів:

Карло Кобіто (В. 121) — 39 аплікацій нових членів, Данило Пищ (В. 458) — 26, Роман Татарський (В. 94) — 26, Михайло Кігічак (В. 240) — 20, мґр Володимир Сенежак (В. 27) — 14, Михайло Фединишин (В. 155) — 13, Павло Фуґа (В. 70, 171, 270, 287 і 321) — 12, Іван Одежинський (В. 153, 239, 375 і 424) — 11, Анна Гарас (В. 47) — 10, Адам Ціздин (В. 55) — 10, Богдан Дейчаківський (В. 233) — 10, Галина Гаврилюк (В. 170) — 9, д-р Михайло Снігурович (В. 207 і 414) — 9, Марія Шпікула (В. 221) — 9, Михайло Бобер (В. 235) — 9, Микола Хоманчук (В. 5) — 8, Іван Петрунцьо (В. 78) — 8, Йосип Чабан (В. 242) — 8, Михайло Депа (В. 356) — 8, Іван Книгницький (В. 430) — 8, Володимир Бойд-Борискевич (В. 94) — 7, Михаїл Семків (В. 379) — 7, Марія Сцібайло (В. 452) — 7, Остап Зинюк (В. 15) — 6, Андрій Іванюк (В. 106 і 118) — 6, Іван Гуцайлюк (В. 147) — 6, Василь Гавдьо (В. 221) — 6, Василь Лещук (В. 303) — 6, Михайло Захарко (В. 349) — 6, Василь Попович (В. 367) — 6, Микола Мартинюк (В. 406) — 6, Роман Стефанюк (В. 475) — 6, Павло Шевчук (В. 13) — 5, Гелен Олек (В. 22) — 5, Михайло Хомин (В. 32) — 5, Анна Гнатюк (В. 37) — 5, Андрій Джула (В. 161) — 5, Василь Колодій (В. 191) — 5, Лев Гардінк (В. 206) — 5, Степан Іваницький (В. 276) — 5, мґр Осип Стецура (В. 287) — 5, Михайло Ґентош (В. 305) — 5, Олекса Продивус (В. 356) — 5, Роман Припхан (В. 399) — 5, Володимир Зацерковний (В. 439) — 5, Стефанія Кочій (В. 472) — 5, Семен Чорномаз (В. 490) — 5, Константин Хільченковський (В. 10) — 4, Михайло Ольшанський (В. 51) — 4, Степан Шилкевич (В. 116) — 4, Іван Тарнавський (В. 150) — 4, Микола Голінко (В. 245) — 4, Василь Цюпа (В. 325) — 4, Ярослав Мартинюк (В. 330) — 4, Григорій Кісіль (В. 336) — 4, Іван Данківський (В. 375) — 4, Семен Левицький (В. 442) — 4, Текля Мороз (В. 465) — 4, та по 3 члени — Квітка Стецюк (В. 25), Вячеслав Лебідь (В. 32), Петро Головачук (В. 42), Микола Пришляк (В. 45), Карло Сачко (В. 53), Антін Лукіянчук (В. 81), Андрій Кушнір (В. 83), Петро Бабич (В. 115), Павло Коцелко (В. 118), проф. Олександер Бережницький (В. 127), Стелла Раси (В. 171), Володимир Якима (В. 240), Петро Аркотин (В. 261), Іван Малко (В. 320), Іван Бабяк (В. 324), Андронік Копистянський (В. 327), мґр Іван Гаврилюк (В. 360), Федір Петрик (В. 362), інж. Ярослав Карпяк (В. 385), Василь Олійник (В. 387), Теодор Лялька (В. 467), Дарія Манило (В. 474), Дмитро Попадинець (В. 475) і Михайло Ополько (В. 478).

Юридична Комісія не приймає зредаґованих транскрипцій, вимагає передачі повних записів

Вашингтон. — У середу, 1-го травня, Юридична комісія Палати Репрезентантів проголосувала повідомити президента Ніксона, що Комісія не може прийняти транскрипцій „відповідних частин" так званих Вотерґейтських магнетофонних записів, а далі вимагає передачі повних магнетофонних записів. Конкретно Комісія проголосувала післати Президентові листа, в якому сказано, що Президент не підчинився формальному викликові („сапіна") цієї Комісії. Як відомо, Юридична комісія в своїм формальнім виклику вимагала передачі 42-ох магнетофонних записів, а Білий Дім 30-го квітня передав їй 1,308 сторінок транскрипцій „відповідних частин" 31-го магнетофонного запису, твердячи, що 11 розмов або не були записані на магнетофонну стрічку, або не можна цих стрічок знайти.

Голосування Комісією відносно листа до Президента пройшло майже згідно з партійною приналежністю членів, бо 19 демократів і один республіканець голосували за цією пропозицією, а 16 республіканців і два ліберальні демократи голосували проти. Ці два ліберальні демократичні конґресмени вимагали гострішої реакції ніж „звичайний лист". Рішення вислати Президентові такого листа наступило після того, як головний правний дорадник Комісії, адвокат Джон Дор, повідомив членів, що передані транскрипції „не є цілком точні". Він зазначив, що не закидає Білому Домові спроб пофальшувати транскрипції, а тільки сказав, що в деяких випадках його електронічним експертам пощастило розшифрувати деякі частини магнетофонних записів, які не являються в транскрипціях, а на їх місці там знаходяться слова „неясно" та „невиразно". Адвокат Дор повідомив, що ці „неточності" були знайдені в транскрипціях тих 9-ох магнетофонних записів, які ще минулого місяця були передані спеціяльному прокуратопрові Леонові Яворському. Адвокат Дор, а також голова Юридичної комісії конґресмен Пітер Родіно заявили, що вимагають передачі повних 42-ох магнетофонних записів, бо тільки в такий спосіб може Комісія впевнитися, що передані транскрипції „автентичні". Конґресмен Родіно сказав, Комісія не може погодитися на пропозицію Білого Дому, щоб він, Родіно, та республіканський конґресмен Едвард Гачінсон прослухали оригінальні записи для ствердження, що тільки ті частини розмов, які не стосуються Вотерґейту, були пропущені, бо автентичність можуть ствердити тільки експерти, а Родіно та Гачінсон такими експертами себе не вважають.

Деякі члени Юридичної комісії також заявили, що президнет Ніксон досі не передав Комісії додаткових 142-ох магнетофонних записів. Як відомо, після того як Білий Дім одержав формальну вимогу на передачу 42-ох записів, Комісія переслала Президентові ще одну вимогу на передачу 142-ох додаткових записів і різних документів. Адвокат Білого Дому Джеймс Сент Клер у середу, 1-го квітня, натякнув, що Президент не плянує передавати Юридичній комісії більше магнетофонних записів. Крім того, Сент Клер повідомив, що адвокати Білого Дому внесли клопотання до суду, метою якого є уневажнення формального виклику спеціяльного прокуратора Яворського, який також вимагає передачі цілого ряду документів. Сент Клер твердив, що Президент не може погодитися на передачу цих документів Яворському, бо це нарушувало б принцип „довірочности президентських розмов".

Сенат затвердив Вілляма Саймона на пост секретаря скарбу

Вашинґтон. — Минулого нвівторка Сенат затвердив Вілляма Саймона, колишнього голову Федерального Енерґетичного Управління, на пост секретаря скарбу. Саймон перебере цей пост після Джорджа Шулца, який оприлюднив свою резиґнацію ще 14-го березня ц.р., але виконуватиме обов'язки секретаря скарбу до часу, коли президент Ніксон переведе офіційне заприсяження Саймона. Думають, що Саймон буде заприсяжений наступного тижня. Затвердження Саймона на пост секретаря скарбу пройшло через Сенат без жадної опозиції. Згідно з інформаціями, що їх подали речники Білого Дому, Віллям Саймон не матиме таких широких повновластей, що їх мав Джордж Шулц, а в першій мірі він не виконуватиме додаткової функції економічного дорадника президента Ніксона. Активнішу ролю в економічній політиці виконуватиме сам Президент, який після Шулца сам очолюватиме Раду Економічних Дорадників.

Громада в Боффало відзначила 80-річчя УНС і „Свободи"

Боффало, Н. Й. — Минулої неділі, 28-го квітня, місцева українська громада окремою програмою відзначила 80-річчя існування та служби своїй громаді і народові Українського Народного Союзу та його офіціяльного органу „Свобода". Ювілейні святкування відбулися старанням 127-го Відділу УНС та при співпраці Відділів Округи в залі української парафіяльної школи св. Миколая о год. 6-ій вечора. Програму відкрив і нею проводив голова Округи УНС А. Кобрин, а в почесній і діловій Президії були: головний промовець на цих ювілейних святкуваннях головний предсідник УНС Йосип Лисогір, голова місцевого Відділу УККА В. Шарван, проф. О. Бережницький та обласний організатор УНС В. Оріховський. Вступну молитву провів місцевий український католицький парох і декан о. д-р Павло Івахів, привітання від Відділу УККА склав В. Шарван, від студентства і молоді колишній голова СУСТА Ігор Макух. Після слова п. Й. Лисогора про УНС і „Свободу" та їх ролю в минулому і завдання на майбутнє, в мистецькій частині програми виступали соліст Б. Пруца при фортепіяновому супроводі Олі Алексевич-Ловні, Гуцульська Оркестра під керівництвом М. Мочерняка і танцювальна група „Пласту". Після короткого слова В. Оріховського та кінцевої молитви, яку провів о. Д. Лаптута з Ніяґарської парафії, майстер церемонії А. Кобрин закрив це ювілейне свято, в якому взяло участь 150 осіб. Під час святкувань гол. предсідник Й. Лисогір та В. Оріховський окремо відзначили за успіхи в організаційній праці секретарку 127-го Відділу УНС Марію Гаравус та секретаря 360-го Відділу Й. Гаврилюка.

Генеральна Асамблея ОН схвалила програму допомоги потребуючим країнам світу

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Заключна сессія надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, присвячена питанням сирівців і економічно-індустріяльного розвитку та скликана за ініціятивою економічно нерозвинених країн, дала вислів своїй „антиамериканській" настанові, відкидаючи американську пропозицію про допомогу у висоті 4 більйонів долярів економічно відсталим державам. Замість цього, Генеральна Асамблея схвалила проєкт економічно недорозвинених країн створити в рямках ОН спеціяльний фонд, з якого потребуючі країни одержували б потрібну допомогу. Делегація ЗСА не спротивлялася цьому проєктові і внескові, але, як заявив американський амбасадор в ОН Джон Скалі, цього рішення не можна вважати за однозгідне. Очевидно, рішення про створення — одна справа, а зібрання потрібних фондів — друга і в цьому випадку ніхто в ОН не знає, звідки можна буде дістати гроші і котра індустріяльна держава буде готова вплатити до цього фонду відповідну суму. Без конкретної американської допомоги не буде можна здійснити цього пляну, а відкинення американської пропозиції і також відкинення пропозиції, щоб не схвалювати внеску про право кожної держави націоналізувати майно інших держав без уточнення питання відповідної рекомпенсати ставить під сумнів готовість ЗСА таку поважнішу фінансову допомогу до цього спеціяльного фонду дати.

Совєтська газета висміває дискусію Сахарова з Солженіциним

Москва. — На сторінках „Литературной газети" з 1 травня появилася сатирична стаття, в якій висміваєтьcя дискусію між двома провідними совєтськими дисидентами — А. Сахаровим та А. Солженіциним. „Литературная ґазета" перша в ССCP у цей спосіб поінформувала громадян про те, що А. Солженіцин написав „Лист вождям Совєтського Союзу", А. Сахаров зайняв до цього „Листа" своє становище. Зробити це совєтська газета мусіла, враховуючи радіопересилання текстів обох цих документів радіостанціями Великобританії, „Голос Америки", „Свобода", „Вільна Европа" і також Західньої Німеччини. „Литературная ґазета" зареаґувала зокрема на твердження Британської Радіостанції, яка інформувала у своїх радіопересиланнях до СССР, що совєтська преса не допускає до того, щоб совєтські читачі могли познайомитися „з найбільшою дискусією століття". Очевидно, за традиційною совєтською методою, „Литературная ґазета" не інформує докладніше читачів про зміст обох документів і не каже про що властиво ведеться дискусія між Сахаровим і Солженіцином, а намагається висміяти обох дисидентів, мовляв, в той час, коли Солженіцин мріє про поворот до царської доби і про знищення всіх наслідків досягненого проґресу, то Сахаров хотів би скріпити Захід коштом СССР. Совєтська газета окреслює обидва документи як „маячення, дискусією з того боку, зі світа тьми".

Кожного місяця в СССР — авіяційні катастрофи

Аґенція Асошіейтед Пресс повідомила через свого кореспондента з Москви, що за останні 15 місяців у СССР сталося 18 авіяційних катастроф, при чому всі розбиті й згорілі літаки належали до „Аерофлоту".

Найновіша катастрофа мала місце в Ленінґраді: чотиримоторовий літак типу „Іллюшін" із 108 пасажирами й летунами на борту зміг піднятися в повітря і на малій висоті вибухнув, упав на землю й згорів. Загинули всі 108 осіб. Хоча місце катастрофи було негайно оточене міліцією, навіть здалеку було видко великі чорні клуби диму, а потім полум'я. На місце нещасливого випадку поїхали десятки авт першої допомоги та пожежні авта. Очевидці стверджують, що під час підіймання літака один із його моторів вибухнув з невідомих причин. Літак мав летіти на Кубань, до Краснодару.

Совєтська преса не повідомила про цей найновіший випадок, як не повідомляє вона ніколи, якщо в розбитому літаку не було людей з-за кордону. Офіційно представник „Аерофлоту" сказав представникові аґенції АП, що в 1973 році в авіяційних катастрофах в ССCP загинуло 58 осіб — цифра, явно применшена, бо за точними даними впродовж останніх 15 місяців розбилися 18 пасажирських літаків „Аерофлоту", не враховуючи катастроф військових літаків. Остання прилюдна катастрофа совєтського літака за кордоном сталася в Парижі, на аеродромі Бурже, під час демонстрування французьких, совєтських та інших літаків. Тоді в присутності понад 100 000 глядачів розбився совєтський повітряний люксусовий „лайнер" типу „Туполєв-144", отже — суперсонічний літак.

У періодичній совєтській пресі, в тому й в Україні, час до часу публікуються заяви невдоволених пасажирів: замовлені наперед квитки касуються, літаки дуже запізнюються, під час лету не можна інколи навіть напитися води, бо її немає і т. д. Але червона цензура не пропускає вісток про катастрофи, не повідомляє читачів ні про кількість загиблих, ані їхніх прізвищ. Однак, у пресі подаються короткі вістки про авіяційні катастрофи, якщо у них гинуть також чужинці.

Гю Скатт відвідує СССР, розмовляв з Брежнєвим

Москва. — Як повідомляє „Рабочая газета" з 27-го квітня ц. р. 26-го квітня відбулась довша розмова сенатора Гю Скатта з генеральним секретарем ЦК КПСС Леонідом Брежнєвим. Гю Скатт лідер республіканської меншости в сенаті ЗСА відвідує під сучасну пору Совєтський Союз. В розмові, в якій приймав участь також помічник Брежнєва А. М. Александров, заторкнуто, як пише газета, богато справ, що мають якенебудь відношення до співпраці між СССР і ЗСА і цілий ряд міжнародних проблем. Обговорювали також справи частинного розброєння, торговельно-економічних зв'язків „на основі рівноправности і без намагання дискримінації одної зі сторін". Розмова тривала майже дві години.

ПРОТОАРХИМАНДРИТ ЧСВВ О. Д-Р АТАНАСІЙ ВЕЛИКИЙ ВІДБУВАЄ КАНОНІЧНУ ВІЗИТАЦІЮ В ЗСА І КАНАДІ

Під час відвідин в УНСоюзі. Сидять (зліва): головний предсідник Йосип Лисогір, Всесв. Протоархимандрит ЧСВВ о. д-р Атанасій Великий, Впреп. Протоігумен ЧСВВ о. Патрикій Пацак. Стоять: ред. А. Драган, головний секретар УНС д-р Ярослав Падох, парох св. Юра й ігумен ЧСВВ о. д-р Володимир Гавліч, головний касир УНС мґр. Уляна Дячук, екзекутивний директор УККА мґр. Іван Базарко, заступник головного предсідника і рекордовий секретар УНС Володимир Сохан та ред. Зенон Снилик.

Джерзі Сіті. — Минулої середи, 24-го квітня, до Ню Йорку прибув з Риму Всесвітліший о. д-р Атанасій Великий, протоархимандрит Чину Святого Василія Великого, для канонічної візитації-посіщення всіх манастирів та осідків ОО. Василіян в З'єднаних Стейтах Америки та в Канаді. Такі урядові відвідини, що їх називається канонічним посіщенням або канонічною візитацією, згідно з правильником ЧСВВ мають відбуватися бодай один раз під час урядування протоігумена Василіянського Чину даної провінції. Протоігуменом ЧСВВ в ЗСА є тепер впреп. о. Патрикій Пацак, в товаристві якого о. д-р Великий відбуває свою теперішню візитацію. Як відомо, каденція урядування протоігумена триває шість років, а каденція протоархимандрита триває тепер 12 років. Під час своєї візитації Протоархимандрит зустрічається з кожним монахом та переводить повну перевірку манастирів і осідків Чину, як у матеріяльно-господарському, так і в духово-моральному відношеннях. Теперішня візитація протоархимандрита Всесв. о. д-ра Атанасія Великого триватиме два з половиною місяці і щоб могти виповнити свої канонічні завдання, о. Протоархимандрит наперед поінформував, що він під час цієї візитації відмовляється від будь-яких публічних церковно-релігійних торжеств та взагалі публічних виступів.

Свою візитацію почав о. д-р Атанас Великий від осідку протоігумена ЧСВВ Американської провінції в Асторії, дальше відвідав манастирі і осідки ЧСВВ в Бронксі, св. Юрі в Ню Йорку та у Глен Ков. Під час візитації о. Протоархимандрит складає візиту кожному Владиці-єпископові.

На закінчення своєї візитації на східньому побережжі ЗСА, Всесв. о. протоархимандрит Великий, в асисті о. протоігумена Патрикія та ігумена о. д-ра Володимира Гавліча, пароха церкви св. Юра в Ню Йорку, склав чемностеву візиту Українському Народному Союзові в нових приміщеннях та „Свободі" в дотеперішніх, знайомлючись з їх приміщеннями та в розмові з головними екзекутивними урядовцями УНС і редакторами „Свободи" обмінюючись думками і поглядами на актуальні теми.

Наступного дня о. Протоархимандрит виїхав в дальшу візитаційну подорож до Чикаґо, Детройту і Торонто.

Посадник Нюарку зустрівся з українськими виборцями

Нюарк, Н. Дж. — Передвиборча кампанія у цьому місті приймає щораз то ширші розміри. В рямцях цієї кампанії вечером 1 травня відбулася тут, з ініціятиви Слави та Остапа Олесницьких, зустріч теперішнього посадника міста Кенета А. Гібсона та радного Західньої виборчої округи Майкела П. Боттоне з місцевими українськими виборцями. Кеннет А. Гібсон та Майкел П. Боттонне поновно кандидують на свої дотеперішні пости, вважаючи, що вони не тільки задовільно справилися із своїми завданнями в місті але й мають багато дечого ще запропонувати мешканцям Нюарку, міста, яке відносно недавно пережило важкі расові заворушення, сліди чого до сьогодні остаються в деяких його частинах, а яке намагається знову стати повністю на „власні ноги". Вислів цьому дав К. Гібсон, якого представив зібраним господар вечора мґр О. Олесницький, познайомивши одночасно посадника з приявними учасниками. Проблеми, перед якими находилася нова адміністрація в 1970 р., не були легкі, — заявив посадник, звертаючи передусім увагу на дефіцит в бюджеті міста, що досягнув був понад 60 міл. дол. Сьогодні ситуація змінилася, бо бюджет вдалося збалянсувати і одночасно вдалося покласти основи під відновлення і розбудову міста. У висліді вдалося обнизити податок від реальностей і є вигляди на дальше обниження податків. „Місто вже далі не вмирає, місто має майбутнє" — говорив К. Гібсон. Враховуючи такий стан, він рішився поновно кандидувати в переконанні, що могтиме у ще більшій мірі поліпшити відносини в місті. Відтак, відповідаючи на запити, К. Гібсон дещо основніше зупинився над окремими проблемами, зокрема, коли йдеться про забезпечення міста належно обладнаними місцями відпочинку. Радний М. Боттоне, який також старається за перевибір, у своєму виступі підкреслив важливу ролю української групи в районі Зайлсбурґ, де находяться різні українські установи, Українська Католицька Церква, та де живе чимало українців. На зустрічі з посадником Гібсоном, радним Боттоне, Джоном Кавфілдом, шефом пожарної сторожі міста, керівником податкового відділу Джозефом Фріціною та ще деякими міськими достойниками було ряд українських громадян. Серед присутніх були: парох УК Церкви о. ігумен П. Малюга, видатні діячі української

(Продовження на стр. 4-ій.)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" вставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Народовбивча „почесна доля"

„Молодь України" з 24-го квітня ц.р. у замітці „Комсомольці - добровільці" признається, що режимники силою вивозять українську молодь на т.зв. „новобудови", переважно у східніх просторах імперії. „Дайош ударну працю!" — це багряне гасло — пише „Молодь України" — це здалеку видно на пероні київського вокзалу. Більше сорока молодих романтиків вирушили сьогодні із столиці України, щоб у складі Всесоюзного ударного комсомольського загону взяти участь у спорудженні однієї з величних будов п'ятирічки — Байкало-Амурської залізниці. Їм, як і підкорювачам цілини, випала почесна доля першопохідців — принести у необжиті місця ритм сьогодення. Завтра посланців України стрічатиме Москва... У нинішньому році понад вісім тисяч юнаків і дівчат республіки з комсомольськими путівками відправляться на передній край будівництва комунізму. Їх маршрути проляжуть на камАЗ і Чорнобильську атомну електростанцію, шахти Донбасу та інші місця".

Який страшний цинізм у змісті цього повідомлення, яке страшне покарання дітей поневоленої нації, що їх тисячами висилає Москва „приносити ритми сьогодення" у сибірські джунглі. Чи багато з них вернеться живими і здоровими з цих „новобудов", треба сумніватися. Ніхто тим не турбується, бо йдеться про плянове нищення молоді поневолених народів, що становить потенційну загрозу для кожного окупанта. Це бо одна з форм московського геноциду, що його веде Кремль вже більше як 50 років.

Застановляючись глибше над повідомленням, приходить на думку: чи побіч оборони українських політичних в'язнів не повинна українська діяспора стати також в обороні української молоді і домагатися від Об'єднаних Націй, урядів західніх держав, міжнародних організацій, Червоного Хреста, і других гуманітарних інституцій стати в їхній обороні і вимагати припинення негуманного і злосливого геноциду? Слід подумати про це нашим офіційним чинникам і виступити з якимсь конкретним пляном, а громада належно допоможе їм у цьому.

Загроза другої скрайности

Військовий переворот у Португалії минулого четверга та ліквідація авторитарного правого режиму, яким була окутана та країна впродовж останнього майже півсторіччя, викликав загальне вдоволення в демократичному світі. Не без деяких надій прийняли ці зміни в Португалії й українці, бо переворот відбувся виразно не тільки для зміни внутрішньої системи правління, але й під знаком ліквідації останніх залишків колоніялізму та права на самовизначення португальських колоній в Африці. І хто ж більше міг би бути зацікавлений та радий ліквідацією того, власне, колоніялізму, жертвою якого ще й сьогодні є наш український та інші народи сьогодні вже таки справді останньої колоніяльної комуно-московської імперії.

Проте, останні вісті з Португалії викликують оправдану тривогу, що та країна могла б попасти з-під ринви та на дощ і, звільнившись від правого авторитарного режиму, затягнути собі на шию ще більш народовбивчу комуністичну диктатуру. Вказує на таку загрозу повідомлення про привітання, яке представники португальської армії та лідери лівих соціялістичних партій влаштували ватажкові португальської комуністичної партії Альварові Кунганові після його повороту із 12-річного екзилю.

Очевидно, що португальський нарід має велику і славну історію, таку ж велику і славну культуру, але це не перешкодило насамперед Салязарові і після нього Каетанові диктувати народові їхню волю. Тепер не тільки згадане привітання комуністичного ватажка, але й багато дечого з поведінки португальців може бути попередженням нової загрози. Для Португалії і її народу було б великою трагедією, якщоб на місце правого авторитаризму прийшла ліва диктатура. В кожному разі, ситуація в Португалії заслуговує на дбайливу увагу, бо вона ще досить далека від стабільної. Одною бо справою є позбутись неволі, але не менш важливою є також і забезпечення волі.

Василь Онуфрієнко

АВСТРАЛІЯ ПЕРЕД ДВОМА ШЛЯХАМИ

В новітній історії Австралії сталася незвичайна подія: на початку квітня ц. р. прем'єр - міністер Гоф Вітлем, лідер урядуючої Лейбористської партії, звернувся до генерал - губернатора сера Пола Геслака з проханням проголосити розв'язання обох палат федерального парляменту: Палати Репрезентантів і Сенату. Розв'язання обох палат проголошено, і 1 травня ц. р. відбудуться вибори, на яких буде вирішено питання незвичайної ваги для Австралії: чи при владі залишиться Лейбористська партія, що урядувала лише 16 місяців, чи прийде знову коаліція Ліберальної й Селянської (Кантрі) партій.

На 18 травня федеральний уряд плянував лише вибори до Сенату: згідно з конституцією, кожні три роки вибирається половина нових сенаторів (30 з 60). Ці вибори мали самі собою велике значення для лейбористського уряду тому, що в сьогоднішній політичній ситуації діяти йому було тяжко: маючи більшість у нижчій палаті, уряд мав меншість у Сенаті і завжди був, якщо так можна висловитися, на ласці сенатської опозиції (фактично — більшости). Розуміючи дуже добре, що завдання й право Сенату — ревізувати рішення нижчої палати, Вітлем, однак, увесь час нарікав на те, що Сенат гальмує виконання його програми праці. Тому на вибори 18 травня покладалися великі надії: коли б на них удалося лейбористам здобути належну кількість місць, тоді вся праця пішла б без перешкод: і в одній, і в другій палаті була б урядова більшість і роля Сенату була б зведена до прикладання печаток до рішень нижчої палати парляменту.

Стараючись за всяку ціну здобути виборчу перемогу, Вітлем із дорадниками пішов на законний, але не надто чистий з морального огляду трюк: спробував „купити" одного сенатора, колишнього лідера опозиційної партії — Демократичної Лейбористської партії — сенатора Гейра з Квінсленду. Старому сенаторові, досвідченому політичному діячеві (був три терміни прем'єр - міністром Квінсленду), запропонували становище посла в Ірляндії. Він погодився, не порадившись із своїми партійними колегами та, що гірше, прийнявши призначення послом, не зрікся місця в Сенаті і аж до 3 квітня брав участь у сесіях Сенату.

Згідно з конституцією, кожен стейт Австралії має в Сенаті 10 сенаторів. Отже, з відходом сен. Гейра в Квінсленді треба було б вибирати не 5, а 6 сенаторів, що давало надію лейбористам здобути зайве місце в Сенаті.

Трюк, однак, не вдався. Прем'єр - міністер Квінсленду Б'єлке - Петерсен заявив, що незалежно від виборів до Сенату, з відходом сен. Гейра уряд Квінсленду має право призначити на його місце сенатора виборами в парляменті, а не загальним голосуванням. Це трохи вибило з колії Вітлема, бо справді парлямент Квінсленду (без лейбористської більшости) мав право замість сен. Гейра вибрати іншого.

Давши сен. Гейрові становище посла в Ірляндії, Вітлем не здобув нічого: дорого заплатив, нічого не купивши. Сталося ще гірше: опозиційні партії закинули йому нечесність, що дуже дошкульно вдарило його при його претенсіях на чесну політичну гру.

Майже всі часописи скритикували Вітлема за нечесну політичну гру. Опозиційні партії прийшли до думки, що настала хвилина піти на війну з урядом: довести його до так званого подвійного розв'язання парляменту, а тоді — „пан чи пропав": виграти в обох палатах, або програти. Вітлем уже давно погрожував опозиції подвійним розв'язанням парляменту, бо мав труднощі з Сенатом, але лише погрожував, не наважуючись іти до нових виборів, пробувши неповні півтора роки при владі (востаннє лейбористи в Австралії були при владі в 1949 році).

Опозиція змусила Вітлема виконати його погрозу, яку йому в дійсності не дуже хотілося здійснювати, досить хитро: дала знати, що не схвалить у Сенаті закону про забезпечення уряду коштами для праці. Не маючи права брати гроші з державної скарбниці, Вітлем так чи інакше був би змушений проголосувати нові вибори: або у формі довиборів до Сенату й виборів нової нижньої палати, або у формі подвійного розв'язання палат і нових загальних виборів. Не чекаючи, як у Сенаті піде справа з коштами для урядування, Вітлем зрікся урядування й попросив генерал - губернатора проголосити подвійне розв'язання палат.

І ось протягом дуже короткого часу урядова й опозиційні партії провадять активну передвиборчу кампанію. Опозиційних партій в Австралії три: Ліберальна (лідер — В. Снедден), Селянська (Кантрі) з лідером Д. Ентоні й Демократична Лейбористська партія з лідером сен. Мек - Манусом (до речі, великим приятелем українців). Є ще Австралійська партія, що грає ролю „середини", але вона тягнеться за лейбористами; ця нова партія в кращому випадку матиме 5 відсотків голосів. Комуністів до уваги брати не доводиться, бо як виборча сила вони не важать майже нічого.

Найсильнішими противниками лейбористів є Ліберальна й Селянська партії. ДЛП — противники не надто сильні, але можуть у деяких виборчих округах відіграти поважну ролю своїми (преференційними) (другими) голосами, що йдуть, як правило, проти лейбористів.

Виступаючи перед виборцями, прем'єр - міністер не стільки хвалитиметься своїми досягненнями за 16 міся-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Лариса Марія Любов З. Онишкевич

ЧИ Є НАС ХОЧА Б 500?

Справа: Це питання не реторичне тільки сутоутилітарне: чи є серед нас хоч 500 осіб, які будуть купувати добрякісні переклади української літератури, і таким способом допоможуть Українському Академічному Видавництву випускати в світ по 10 видань перекладів нашої літератури річно.

Пояснення: 1972 р. створено Українське Академічне Видавництво (Ukrainian Academic Press), як частину американського Libraries Unlimited, Inc. Це Видавництво має за мету видавати: а) переклади з української літератури, та б) оригінальні праці з українознавчих ділянок.

Досі це видавництво вже видало такі книжки:

1. „Невеличка драма" Валеріяна Підмогильного (переклад д-ра Юрія і Мойри Луцьких, вступ Юрій Шерех -Шевельов).

Студія Стефаникової творчости та переклад його новель — праця д-ра Данила Струка.

3. Двомовне видання, українською та англійською мовами, „Збірка українських новель" (від Коцюбинського до В. Шевчука), редактор д-р Юрій Луцький.

4. Пантелеймона Куліша „Чорна Рада" — переклад проф. Юрія і Мойри Луцьких.

Незабаром появляться переклади „Патетичної сонати" М. Куліша, „Більмо" М. Осадчого, та з наукових праць „Історія української літератури" (переклад) д-ра Д. Чижевського, „Історія української економічної думки" д-ра Б. Винара, „Бібліографічний довідник наукової літератури про Україну" — д-ра Б. Винара, "Історія українського професійно г о театру 1864-1964" проф. В. Ревуцького, „Рання історія українських козаків" д-ра Л. Винара та інші.

Щоб покрити самі кошти видань потрібно продати хоча б 1000 примірників кожної книжки. Звичайно коло 500 примірників розкуповують бібліотеки, отже всього конечних 500 залишається на окремих покупців. Якщо перший наклад розійдеться, тоді Видавництво може видати другий наклад з м'якою обкладинкою і за багато меншу ціну (що таке конечне, щоб ці переклади могло набувати студентство).

Досі по 450-650 примірників усіх чотирьох видань розійшлись по бібліотеках. Поодинокі особи з нашої громади закупили разом всього 50 примірників (а може 12 чи 13 осіб закупили всі чотири видання). Цей факт сповільнює видавання нових перекладів, але не зупиняє!

Історія Видавництва: Серед наукового світу, як і серед нашої громади вже відоме прізвище д-ра Богдана Винара. Декілька років тому він був деканом факультету бібліотекарства Стейтового коледжу Ню Йорку. Він також є автором кількох підставових підручників та довідників з бібліотекарства (деякі вже мали по 4 видання). Це він заснував В-во Libraries Unlimited, Inc., яке видало досі вже кілька десятків книжок з бібліотекарства. Це Видавництво вже здобуло собі добру професійну оцінку та розголос. Доходи з цих видань часто покривають видання українських перекладів.

Чому тепер? Українська еміграція вже перебуває понад 100 років на американському континенті. Досі тільки спорадично появлялись переклади з української літератури (головно Шевченка, Українки, Франка та Стефаника). Дотепер не було таких можливостей, щоб систематично популяризувати українську літературу серед англомовного світу, як тепер, коли створилося Українське Академічне Видавництво. Також тепер в ЗСА проявляється велике зацікавлення етнічними групами — отже існують сприятливі умовини, щоб розповсюджувати переклади. Тому нам треба використати можливості Українського Академічного Видавництва для плянового випуску в світ доброго рівня перекладів шедеврів української літератури і наукових праць. Це Видавництво дістало добрі професійні рецензії, а Конгресова Бібліотека видає „Збірку українських новель" (переклади) письмом „брейль" для сліпих.

Отже, щоб допомогти держати відкриті двері в світ для української літератури в англійськім перекладі — потрібно тільки 500 осіб, які будуть купувати ці переклади до своїх власних бібліотек, чи в подарунку для знайомих. Чи є серед нас таких 500?

Назви досі виданих творів

Pidmohylny, Valerian. A Little Touch of Drama. Ukrainian Academic Press, 1972. 191 pp. $7.50.

Struk, D.S. A Studi of Vasyl Stefanyk: The Pain at the Heart Existence. Little. Co-Press, 1973, 200 pp. $8.50.

Modern Ukrainian Short Stories. Ed. by G.S.N. Luckyj. Littleton, Colorado, Ukrainian Academic Press, 1973. 228 pp. $8.50.

Kulish, Panteleimon. The Black Council. Littleton, Colorado, Ukrainian Academic Press, 1973. 125 pp. $7.50.

Адреса Видавництва:
Ukrainian Academic Press
Libraries Unlimited, Inc.,
P.O. Box 264 263.
Littleton, Colorado, 80120

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Ольга Мак. КАМІННЯ ПІД КОСОЮ. Накладом Видавництва „Гомін України". Торонто, Онтаріо, Канада. 1973, ст. 158. Обкладинка Богдана Стебельського.

Ольга Мак — авторка кількох повістей („З часів Єжовщини", „Бог вогню", „Чудасій", „Проти переконань", „Жаїра") — минулого року надрукувала повість під заг. „Каміння під косою", яку присвятила „пам'яті безіменних мільйонів мучеників у сорокову річницю голодової трагедії на Україні".

Акція цього нового твору відбувається в тодішній столиці поневоленої Москвою України — в Харкові. Ось початок повісти:

„Столиця України тхнула трупом, хоч правні її жителі одчайдушно і жорстоко боролися за своє існування. В одних дні минали на роботі, в других по чергах: біля крамниць, біля розподілень пального, біля трамвайних зупинок, або в державних установах. Ці люди завжди спішили, були сердиті, скрізь лаялися, проклинали владу і ненавиділи кожного, хто стояв у черзі попереду, як свого найгіршого ворога" (7).

На такому тлі авторка вміло малює цікаві пригоди кільканадцятилітнього Андрія, якого дід „з козацького роду Півполів походив", і який не приймав милостині, як робили тисячі голодних на вулицях столиці. Оцей Андрій був голодний і майже замерзав. Він у „наплві розпуки застукав у першу фіртку", з якої вийшла жінка та назвала хлопця „холерником" і „старцем". Андрій був „приголомшений зневагою, яку почув уперше в житті". Він згадав поезії Т. Шевченка, які майже всі знав напам'ять, і почав їх виголошувати з патосом до прохожих на вулиці, які вважали його божевільним.

Та одна старша жінка зацікавилася цим юнакомшевченкознавцем, який продеклямував коло 50 рядків з різних Шевченкових творів в 11-ох уривках, що пасували до тодішнього становища в Україні („Доборолась Україна до самого краю"; „А онде під тином опухла дитина, голодная мре"...). Ця жінка — друга головна особа цієї повісти, — Лідія Сергіївна Чернявська. Вона заопікувалася Андрієм тому, що не просив милостині, як тисячі інших, а „лаявся, погрожував і бунтувався, тим і здивував" її. Вона подумала, що „таких людей нам саме бракує, і що таких у першу чергу треба рятувати".

Ми ширше пишемо про це, бо, на нашу думку, це основна проблема повісти. Шевченкові слова врятували Андрія, вони рятують і увесь український нарід в теперішньому лихоліттю, і це розуміє окупаційний московський уряд, який забороняє відзначати Шевченка, як це робив уряд російських деспотів - царів від Миколи І до Миколи II.

Можна б сумніватися, чи 15-літній Андрій так доцільно міг деклямувати уривки Шевченкових творів („А братія мовчить собі, витріщивши очі, як ягнята: „Нехай!" — каже, — „може, так і треба!"). Авторка думала про цей сумнів, і її Андрій заявляє, „що його батько, і його мати, і його дід з бабою — розуміли Шевченка", а „баба „Кобзаря" напам'ять знала", і говорила, що „й у Святому Письмі більшої правди нема".

Не знаємо докладнішої біографії Ольги Мак. З вірша „Ользі Мак", який написала Стефанія Гурко, довідуємося, що письменниця народилася перед 1-ою світовою війною в Кам'янці Подільському, і що її дитинство пройшло в „нестатках і муці".

А потім муки голоду у 33-ім
Влились у чашу
Твойого терпіння,
Діток опухлих
жалісне квиління
Нестерпно записались
на душі Твоєї ленті.

(„Гомін України", 30 березня 1974).

Авторка пережила ту трагедію, про яку пише, і це видко з її твору, в якому немає перевантаження більшим числом героїв. Побіч знаного вже Андрія виступає ще епізодично Грицько з бабусею Гречанючкою та з її зовицею Кузьменчихою. Спір між цими двома жінками закінчився так щасливо, як в „Наталці Полтавці", де всі герої змагаються в робленні добра.

Цікава постать Лідії Чернявської, яка опікувалася Андрієм, як своїм онуком. Перед смертю вона втаємничує Андрія в існування свого родинного скарбу, що був закопаний на дні засипаної криниці. Про цей скарб не знав навіть рідний син Чернявської, що жив на еміграції у Франції. Оця історія зі скарбом трохи драматична на тлі такої реальної дійсности в Україні, в якій з голоду вмирали мільйони людей.

В Торонті 8 березня був авторський вечір Ольги Мак, на якому вона читала свою п'єсу про Т. Шевченка*, чим письменниця засвідчила, що працює і над драмами. В повісті вона себе добре виявила. Її твори-повісті — майже повністю розпродані, її п'єсу треба б взяти на сцену, щоб можна було належно оцінити. Клопіт тільки, що в нас немає театрів, які могли б ставити нові п'єси.

В повісті „Каміння під косою" Ольга Мак виступає, як досвідчена письменниця, її герої — живі люди, які знають, як жити для України під московським кнутом.

* „Гомін України", 30 березня 1974, ст. 16.

⁂

о. Мирослав Харина. БОГОМІЛЬНИМ ШЛЯХОМ. З провидінської прощі до Святої Землі і Люрду. Накладом Союзу Українців Католиків „Провидіння". Філядельфія, Па., 1973, ст. 253. Мовний редактор д-р Богдан Романенчук. Обкладинка роботи. мистця Петра Андрусева.

В передмові Григора Лужницького пишеться про те, як то наші християнські предки ходили на прощу до Святої Землі, починаючи від найдавніших часів аж до найновіших.

О. шамбелян Мирослав Харина пише про відвідини Риму і Греції та про прощу до Святої Землі й Люрду. В прощі взяла участь 31 особа, в тому 4 священики. Вона відбулася від 18 вересня до 3-го жовтня 1972 року. Головною ціллю прощі були Свята Земля та Люрд. Паломники задержалися в Римі, щоб поклонитися нашому Ісповідникові віри Верховному Архиєпископові Кир Иосифові УЦ й одержати його благословення на дальшу дорогу (ст. 15-31).

По дорозі задержалися в Греції, де звиділи Атени, зокрема Акрополь, та Корінт (ст. 32-61). Найдовше були

(Закінчення на стор. 3-ій)

В. Давиденко

НОВА КНИГА П. МІРЧУКА — „КОЛІЇВЩИНА"

2

З огляду на „вічний мир" з Москвою розташовані на Лівобережжі московські залоги також тримали невтралітет, приглядаючись перебігові подій.

Ганебна і зрадницька роля Москви, яка завжди з ворожістю ставилася до гайдамаків і в слушний момент ударила на них усією силою, побоюючись повстання на на Лівобережжі, викликає ремінісценцію з часів Другої світової війни, коли совєтські армії, підійшовши до Варшави, вичікували, поки німці здушать в ній протинімецьке повстання. Різниця хіба в тому, що без московської допомоги поляки не здушили б гайдамацько г о повстання.

Спільні польсько-московські дії проти українських повстанців провадилися від осени 1734 року. Широких розмірів набрали дії гайдамацьких загонів у 1750 р. під проводом Сухого, Тарана, Мачули, Майстренка та ін., але свого вершка досягли в 1768 році урочистим проголошенням його на Зелені Свята в Мотронинському монастирі, серед Чорного Лісу.

Чимало версій і досі кружляє в історичних працях щодо т.зв. „Золотої Грамоти", відчитаної Залізняком і написаної буцімто Катериною II. Д-р Мірчук доказує, що ця „Грамота" закликала до всенародного повстання проти польських окупантів, прогнання їх з України і відновлення Гетьманщини. Авторство її приписують самому Залізнякові або архимандритові Мельхиседекові Значкові-Яворському, якого д-р Мірчук називає псевдоініціятором Коліївщини.

Головна драма повстання відбулась в Умані, наймічнішій тоді польській твердині, куди, шукаючи захисту від повстанців, стягнулась з довколишніх маєтків польська шляхта і їхні прислужники — жидівські орендарі. Іван Ґонта був сотником в козацькій міліції графа Потоцького, а фактично її командувачем. На вістку про те, що Залізняк зі своїми силами вирушив на Умань, Ґонті дано наказ вийти їм назустріч. Ґонта з усіма своїми козаками приєднався до Залізняка і перед мурами міста вони обнялись і розцілувались. Почалась облога Умані і її штурм. Польські мемуаристи твердять, що в „уманській різні" загинуло до 18 тисяч польської шляхти і жидів.

Убивство Ґонтою своїх дітей за те, що вони католики, належить до пізніше створених леґенд. Насправді, як свідчить донька Младоновича, команданта міста, Вероніка Кребс, тоді ще молоденька дівчина, в своїх пізніших спогадах пише, що її, її брата і багатьох польських жінок та дітей урятував Ґонта від загибелі, сховавши їх в українській церкві.

Фактом, про який мало хто знає, було урочисте проголошення 22 червня в Умані відновлення Гетьманщини. Максима Залізняка обрано на гетьмана. Країну поділено згідно з історичною традицією на полки і сотні. І так, Правобережна Україна стала знову вільною, самостійною державою. Новозформовані гайдамацькі загони вирушили на захід і північ, щоб визволити від поляків Поділля, Галичину, Волинь і Полісся. Окремі повстанські загони доходили навіть до Закарпаття.

Здушення повстання переводилось, як уже згадано, на прохання польського уряду московськими силами, з Поділля, де перебувала московська армія, допомагаючи королеві Станиславові Августові у війні проти барських конфедератів, з Новоросійської губернії і з Лівобережжя.

Залізняка, Ґонту, більшість його побратимів і тисячі повстанців, захопили москалі у полон.

Російських підданих, тобто запорожців і лівобережан, що брали участь у повстанні передано під московський суд, а польських підданих, тобто правобережан — під польський суд. Тут знову зроджується цілий ряд леґенд про долю провідників повстання і їхніх учасників. Д-р П. Мірчук пише, що одним із головних джерел про суд і вироки над повстанцями є т.зв. Коденська книга, названа від міста Кодні, де відбувалися польські суди. Шляхтичі і жиди вимагали всіх їх четвертувати, палити, вбивати на паль, прибивати на хрест... З рук польських катів згинуло біля 30 тисяч українських селян, дійсних повстанців або запідозрених в участі у повстанні. Москалі передали Ґонту полякам разом з дружиною і чотирма малими дітьми. Перших десять днів з Ґонти мали здирати кожного дня пас шкіри, 11-го відтяти обидві ноги, 12-го—обидві руки, 13-го вирізати серце, а 14 відтяти голову. В різних містах Правобережної України поставлено 14 шибениць, на яких для постраху населення повісили шматки тіла гайдамацького провідника. Свідки тих подій кажуть, що тортурований Ґонта заявляв: „Знаю, за що гину!" Розправи над гайдамаками відбувалися і по інших містах, зокрема в самому лише Львові повішено 200 „гультяїв".

Гайдамакам, які попали під суд московських суддів виривали ніздрі, прибивали розпеченим залізом тавро на лобі, після чого всіх їх засилали на довжелезні каторжні роботи на Сибір. Після того кружляли чутки, Залізняк із Сибіру втік і ще довго „гуляв" по Україні із своїм загоном, наганяючи жах на польську шляхту. Але це —малоймовірна версія, створена тими нечисленними його побратимами, яким пощастило уникнуто розправи. Зрештою, існує кілька варіянтів біографії Залізняка.

З монографії д-ра П. Мірчука, над якою працював він кілька років, в короткій рецензії можна вихопити лише кілька фрагментів цієї величної епопеї, яку порівнюють з очоленою Богданом Хмельницьким національною революцією, очевидно, в далеко менших маштабах.

„Коліївщина" написана у властивому авторові численних історичних праць, експресивному стилі, її з великим інтересом прочитає кожний українець, який цікавиться історією свого народу. Вона розкриє йому чимало „темних" сторінок тієї кривавої доби, яка завершила гайдамацький рух і стала черговим етапом в українських визвольних змаганнях.

Для читача, що знає історію України лише з коротких підручників, треба було б, щоб автор ширше пригадав Барську конфедерацію, що прискорила вибух Коліївщини, тим паче, що слово „Конфедерат" не раз уживає він у своїй праці.

У Коліївщині, що була не тільки антикатолицькою, а насамперед національно-визвольною боротьбою, автор подає дуже цінні вияснення, що ворожнечі поміж уніятами і православними не було, та й не могло бути, бо переведених на унію селян на Правобережжі було тоді до 80%, і це вони становили основний континґент повстанців.

До неґативних моментів цієї вельми цінної мографії належать, на жаль, досить часті повторювання тих самих подій-фактів, особливо в другій частині праці, і правописні помилки (гнету, безперервних, Річ посполіта і Річпосполіта, арендувати, те Річпосполіта, арендувати, тесаме, поборювали себе, все-

(Закінчення на стор. 3-ій)

АВСТРАЛІЯ ПЕРЕД ДВОМА ШЛЯХАМИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ців, як виправдуватиметься, чому не вдалося майже нічого здійснити з головніших обіцянок перед виборами в грудні 1972 року. Найголовніша сьогодні проблема в Австралії — інфляція. Вартість грошей падає за рік на 14 відсотків і уряд вважає, це майже нормальною річчю. Пообіцявши, що в час урядування лейбористів у країні припиняться страйки, Вітлем стоїть перед цілком протилежною картиною: якраз за його урядування відбулося найбільше страйків і видно, що уряд навіть не пробує вплинути на покращання становища, хоч президентом Всеавстралійської Ради Профспілок є не хто інший, як президент Лейбористської партії Боб Говк, який, однак, майже безсилий перед комуністами й лівими лейбористами в профспілках, бо й сам прийшов до найвищого становища в профспілковому русі завдяки лівим лейбористам і комуністам. В закордонній політиці лейбористи повели лінію, яку можна вважати цілком шкідливою для країни. Вона полягає в орієнтації на комуністичні й т. зв. невтральні країни і в розриві добрих стосунків з традиційними дружніми країнами.

В питанні оборони — повний хаос і міністер оборони Бернард може сміливо мати титул міністра протиоборони. Як такої, уряд не має ніякої оборонної політики. Розрив з Англією набирає все нових форм: тепер державним гимном став не традиційний гимн „Боже, бережи королеву", а пісня „Розвивайся буйно, Австраліє", слів якої не знає майже ніхто і лише дехто — її мотив (точно ніхто не знає, коли цю пісню створено, але вона деколи виконувалася на різних урочистостях). Останнім бюджетом лейбористський уряд ударив найдошкульніше по низькоплачуваних робітниках — прямими й непрямими додатками.

У виборах у 1972 році лейбористи прийшли до влади завдяки різним факторам. Лейбористи не були при владі 23 роки і молоді виборці не мали уяви, що собою являє ця партія при владі; старші виборці вже забули лейбористського лідера Чіфлі, колишнього залізничника. Багатьом лейбористи здавалися новою силою, яка принесе щось нове, тим більше ,що Ліберальна партія „засиділася" на місці з Селянською партією, маючи до того втомленого й збитого з дороги прем'єр - міністра В. МекМагона. Багатьом хотілося чогось за принципом „хоч гірше, аби інше".

Прийшло інше й гірше. І то майже відразу. Лейбористи взялися гарячково до праці, переважно тієї, з якою можна було не поспішати або якої і взагалі можна було не робити. Сенатор Мерфі, міністер юстиції, оскандалився майже відразу своїм безпрецедентним нападом на розвідчу службу та організацією поліційних нападів на мешкання хорватів. Ввівши новий закон про розводи, мусів його відкликати, бо він не пройшов у Сенаті, чим уніс хаос у розводові справи. В перші дні урядування лейбористів не можна було зрозуміти, хто з міністрів якими справами займається: міністер зовнішньої торгівлі виступав у справах закордонних стосунків, міністер праці — в справах торгівлі і т. д. Почалися залицяння до комуністичних країн. Австралія стала помітно рожевіти. Зі ЗСА відносини гіршали з дня на день.

Багатьох навіть поміркованих австралійців стало тривожити питання: куди прямує Австралія? Що буде далі?

Тепер найголовніші закиди в виборчій кампанії проти уряду з боку опозиції такі: повна некомпетентність і нечесність.

В той час, коли я пишу цю статтю, ще немає виборчих промов і програм партій, є лише загальні обриси в пресі, роблені на основі пресових інтерв'ю.

Видно з усього, що лейбористи не будуть дуже багато обіцювати, а доказуватимуть, що багато дечого не зуміли здійснити наслідком опозиції в Сенаті. Про вже здійснене, принаймні дещо, будуть мовчати, бо воно не надто корисне: скажім, про матеріяльну допомогу Північному В'єтнамові, про загравання з Москвою й Пекіном, про розрив з Англією й Америкою, про ліквідацію армії й оборони тощо.

Опозиція обіцятиме спинення росту інфляції, зниження податків, наведення ладу на індустрійному полі, ощадність у державних видатках, зміну закордонної політики.

Хто тиграє вибори?

Тяжко сказати. Можна думати на основі пресових матеріялів, опитів громадянства, що лейбористи вибори програють. В кращому випадку можуть знову мати невелику більшість місць у нижній палаті й меншість у Сенаті. Цебто стан буде той, що й у 1972 році до виборів.

Вибори матимуть велике значення для Австралії. Якщо знову до влади прийдуть лейбористи і якщо ще вдасться їм здобути перевагу в Сенаті, тоді австралійському народові звідусіль треба буде висилати картки в чорній рамці — з виразами сердечного співчуття. Ліві лейбористи й комуністи почнуть діяти майже безконтрольно.

Українців в Австралії занадто мало, щоб мати якийсь вплив на вибори навіть в окремих виборчих округах. Але разом з імігрантами різних національностей ми можемо дещо зробити, щоб не допустити до продовження того, що почалося в Австралії 16 місяців тому: до рожевіння країни, цебто до перетворення її на якогось комуністичного сателіта, або на „невтральну" країну, в якій комуністи й прокомуністичні елементи Лейбористської партії почуватимуть себе господарями.

Деканальні збори, православного деканату, Філядельфія

Одним з маркантних засобів ожиалення релігійного життя це деканальні Збори, які повинні відбуватися в кожному деканаті нашої Архидієцезії. Духовні З'їзди мають велике значення для активізації парафій, в яких працюємо. Америка це в більшості місійний терен і нам українцям таки потрібно збиратися, шукати за собою і консолідуватися. Саме тому наше національне життя найкраще активізується таки по наших парафіях і тому деканальні з'їзди це подія гідна уваги і достойна, щоби про неї згадати.

Не залишилася осамітненою теж і наша Філядельфія, яка теж має численну громаду і яка скупчується найбільше таки біля наших церков. Останній такий деканальний з'їзд відбувся у Філядельфії 11 березня 1974 року. Участь в цих сходинах взяли Високопреподобні Отці: Стефан Біляк — декан, Омелян Мицик — заступник декана, Михайло Борисенко — секретар і Отці: Андрій Двораківський з Норттемптону, Михайло Ярош з Коцвілу, Омелян Мицик мол. з Майнерсвіл, Леонард Куберський з Вільмінгтону, Микола Угорчак з Миллвилу. Не були приявними два священики з огляду на свій вік і віддаль. Рівнож на згадану конференцію був запрошений голова Консисторії о. Артемій Селепина, який мав теж започаткувати Великодню Місію для духовенства деканату.

Сходини відкрив о. декан Біляк, привітавши приявних Отців, а секретар о. Борисенко подав наступний порядок деканальних нарад: Усталення і переведення конференції Вівтарних Хлопчиків. Підготовка до дек. імпрези: „День Православного Священика".

Для переведення з'їзду Вівтарних Хлопчиків вибрано спеціяльний комітет до якого увійшли Отці: Степан Біляк, Омелян Мицик і ЛеонардКуберський. Комітет має визначити місцевість, час і порядок з відповідною програмою. Покищо усталено,що З'їзд Вівтарних Хлопчиків має відбутися 8, 9, і 10 липня 1974 р.

Опісля приступлено до нарад, як перевести: „День Православного Священика", який має відбутися 29 вересня 1974 р. Вибрано комітет очолений деканом і кількома Отцями. Теж намічено основні ідеї цієї імпрези. Вона має мати подвійний характер: релігійний і громадський. Отож в назначений день мають відправитися молебні в намірені духовенства по всіх парафіях нашого деканату з проповідею на актуальну тему. При кінці Богослуження має бути проголошена збірка на „Пенсійний Фонд". Друга частина програми: повинен бути зорганізований бенкет для усіх парафіян і гостей, з чого дохід призначений на харитативні цілі. Тому треба подбати, щоби була теж і культурна частина, якслід виповнена, звичайно концертами і програмою релігійного характеру.

Опісля духовенство вирішило зорганізувати „Спільне Свячене" для деканального духовенства, яке мало відбутися у Вільмінгтоні дня 23 квітня 1974 року. Після цього о. Декан попросив до голосу о. Артемія Селепину.

Отець Артемій поставив як провідну ідею своїх духовних наук слова з св. Євангелії: Христос не хоче смерти грішника, але щоби він навернувся і жив. Усім нам духовникам залежить не тільки на розбудові нашого релігійного життя, а тимбільше на розбудові нашої святої Православної Церкви. При цій нагоді о. Проповідник замітив, що сучасний стан нашої Церкви не є задовільний. Наша Церква переживає теж, свого роду кризу, через недостачу священиків.

В загальному о. Проповідник дав нам вступні вказівки щоби досягти духовного оновлення. І тому всі ми зобов'язані піти назустріч Великопосним закликам іти до покаяння через покуту, піст і молитву. Цеж бо і ціль наших духовних вправ! Бажаючи учасникам якнайкращих успіхів, о. Проповідник закінчив свої дві бесіди і передав продовження місії о. деканові Білякові. На цьому закінчився перший день місії.

Наступного дня у вівторок о. Біляк започаткував свої духовні науки з щирою експресією, що слухачі з приємністю вислухали. Усіх наук було чотири: Про покликання священика — достоїнсво пастиря душ і відповідальність — гріх святоцтва — спасіння через віру і покаяння у святій Сповіді.

На цьому кінчилися духовні науки о. Проповідника, а в середу, 13 березня відбулася для всіх учасників місії свята Сповідь і Літургія Преждеосвячених Дарів, на якій усі духовники запричастились.

Великодні науки тривали три дні і через три дні катедральне Сестрицтво під проводом паніматки Білякової гостило усіх прибулих священиків. Цією дорогою складаємо щире Спасибі Сестрицтву і усім паням й панам, людям доброї волі, що чимнебудь причинилися для возвеличення святої місії. Рівнож щира подяка Високопреподобним Отцям: Артемію Селепині, і Степанові Білякові, деканові філядельфійської Округи, за провід і добре опрацьовані і передумані духовні науки. Хай Господь благословить усім своїм добром, теж учасників духовної місії і усіх тих, які чим небуть спричинилися для Божої слави нашої святої Православної Церкви.

Микола Погідний

НОВА КНИГА П. МІРЧУКА — „КОЛІЇВЩИНА"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

го, від осени, прибувший, на провесні, головнокомандуючий, Кальнишевський, нелітературне слово „гамасойка", що обнижує стиль, приєднюватись, попавших у полон, приставші до них елементи, Алешки замість Олешки, містечко Голта замість Говтва та ін.). А проте, головну вину за правописні недогляди поносить не так автор, як мовний редактор, прізвище якого стоїть на другій сторінці книги. Про згадуваного кілька разів письменника Д. Мордовцева слід було б згадати, що в українській літературі виступав він під прізвищем Д. Мордовець.

Книга д-ра П. Мірчука, подаючи погляди на Коліївщину польських, російських та українських істориків, з українських національних позицій, при широкій, уоргументованій документації, проводить глибоку аналізу цієї нехтуваної в нашій історії доби. Під час Визвольних Змагань 1918-21 років Симон Петлюра, привертаючи належну гайдамакам честь і славу, назвав зорганізований ним у Полтаві бойовий відділ, що прославився був під час здобуття в Києві Арсеналу, „Гайдамацьким Кошем". Давно пора вже й нам „реабілітувати" цю зненавиджену нашими ворогами лицарську назву, бодай виводячи під час різного роду академій на сцену поряд представників інших українських військових формацій Залізнякового і Ґонтиного праправнука — славного гайдамаку.

Я також мільйонер

Я також мільонер, але не доляровий лише картковий. Не думаю, що американський доробкевич почувається краще із своїм першем мільйоном доляровим, як я картковим. Мене спонукало це написати стаття у „Свободі", ч. 233 п. М. Сосновського, де автор ширше пояснює статтю мистця Я. Гніздовського в Журналі „Сучасність". „Про культурні зв'язки нашої еміграції".

Я заложив собі книгарню „Сурма" 1918 року. Спочатку це був „Січовий Базар". Переважно тоді я займався перепродажем українських книжок і деяких інших українських речей. Тоді, як підросли мої діти, Ярослава і син Мирон вони по своїй волі прилучилися до бизнесу і з книгарні зробили правдивий міжнародний базар. Нині 90% бизнесу приходить від не-українців. Найприємніше мені продавати картки ілюстровані Ярославою, вони всі з українською тематикою. Коли син Мирон перед святами привіз новий наклад карток з друкарні, то він сказав мені „це наш перший мільйон". 34 картки поштові і 6 приписів різдвяних страв. Разом — 40 різних. Кожної картки вийшло — 30 тисяч. Разом оден мільйон і 200 тисяч.

Можливо, що я не повинен брати собі кредиту за них і себе називати мільйонером, коли тут працю вклали ще дві особи. Але ми всі троє працюємо як одно. Славця нічого не рахує Миронові за репродукцію її малюнків Мирон нічого не рахує Славці, або мені, коли нам щось потрібно з крамниці. Все що я маю до діла з тими малюнками, то кожний новий, звичайно, похвалю, але не дуже, бо Славця зразу як побачить, що дійсно її малюнок мені подобається зараз підписує, мені дарує і не хоче від мене грошей.

Славця три рази їздила в в Україну. Відвідувала там музей. Вона найбільш інтересувалася мистецтвом. Але здається що найбільше любови до української тематики, вона зберегла, зокрема малювання простих селянських картин, ще з оповідань покійної мами, котра походила з Бучацького повіту, зі села Скоморохи, яким письменник Островерха не може нахвалитися. Каже — „це правдива Швайцарія". Там також була з нами славця коли їй було 6 рочків.

Ще що статті мистця Я. Гніздовського, щоб не триматись з українським мистецтвом лиш свого гетто. Наведу лиш один приклад, як американці захоплюються я картками Славці.

В сусідстві Седдл Ривер є село Риджфілд, де здавна замешкали голляндці, німці та інші. Там є невеличка крамничка „Валрус" і туди я заніс взірці Славчиних карток, чи не взяли б на продаж. Властителька зараз замовила по 10 штук кожної. За тиждень я туди вступив і вже наших карток майже не було, властителька казала принести ще по 20 штук. Тепер коли я вступлю, то вона зараз питає, чи є нові? Каже що її покупці, майже всі молоді, не дають їй спокою. Славці я подав два нові взірці щоб намалювала: Шевченко відвідує пасіку першого вченого бджоляра Петра Прокоповича в Батурині. Тарас Шевченко пише про це в повісті „Близнюки". Другий взірець, як наш земляк Олександер Заборовський з Жовкви торгується з індіянами за землю, де тепер є Седдл Ривер і Парамус. Це було 1662 року. Також дав їй книжечку Лесі Українки „Біда Навчить", щоб вона й це переклала на англійське, і зілюструвала по своєму і продала котромусь англійському видавництву, що видає дитячі книжки. Слаця не дуже вірить, що з моїх порад буде добрий бизнес, бо це занадто національне, але тут, я вже мушу брати на себе відвічальність. Навіть Юрковський з тим мені не годен нічо допомогти, бо казав що вже роздав усі гроші. Якби прийшлося йому ще довго жити, то хіба мусів би піти з торбами.

Картка з малюнку Славці „Колядники", що її видало Т-во „Юнісеф" розійшлась кількома мільйонами. А що той малюнок був найпопулярніщим, то вони наступного року видали з цією ілюстрацією календар. Також цей малюнок був передрукований майже по всіх американських газетах і журналах, так що можна сказати, що його бачило 100 мільйонів людей. Навіть в Україні його передрукували — „Вісті з України", ч. 52. Там написали, що цей гарний малюнок прислали їм друзі з Венесуелі? Чогось редактори забули підписати чий то малюнок. Але були настільки добрі що мені особисто прислали газету з власноручною дopискою, щоб я глянув на сьому сторінку, а там знайду щось цікаве. Та й побачив що і там люблять малюнки дочки Ярослави

І хоча тепер зимно, слизько, мряка, немає досить газоліни, я таки далі почуваюсь мільйонером, хоча не доляровим.

М. Сурмач

Нагробник на могилі св. п. Ніни Горленко

В Провідну Неділю, 20-го квітня ц. р., о год. 2-ій по полудні, відбулось у Філядельфії, на одному з місцевих цвинтарів, благословення нагробника на спільній могилі двох сестер — видатної драматичної акторки, Ніни Горленко, та її сестри, Наталії Литвиненко.

Св. п. Ніна Горленко, колишня акторка театру ім. Тараса Шевченка в Харкові (передтим — славного „Березоля"). На еміграції, в Німеччині, виступала в Ансамблі Акторів під керівництом Володимира Блавацького, і з ним приїхала до Філядельфії. Тут, 4-го травня, 1964 року померла. На жаль, поховано її на американському цвинтарі „Овкленд", на котрому спочила двома роками раніше її сестра Наталія. Довгі роки на їхній спільній могилі не було нагробника. У січні 1972-го року, з приводу 20-літньої річниці смерти св. п. В. Блавацького, товариші-актори склали 135 долярв на підтримку Радіопрограми його імені в Філядельфії, що її провадить дружина Покійного, Євдокія Дячко-Блавацька. П-ні Є. Блавацька вирішила використати ці гроші для іншої цілі — як перший внесок до прилюдної збірки фондів на будову нагробника на могилі св. п. Ніни Горленко та її сестри. Наполегливі заклики до сердець радіослухачів програмі ім. В. Блавацького, дали бажані наслідки: в короткому часі зібрано суму 604 долярів, за що замовлено скромний, стандартних вимірів нагробний камінь (темносірий африканський граніт). З власної ініціятиви й безкоштовно проф. Петро Мегик зробив проект напису.

В Провідну Неділю, коли згадуємо в думках і молитвах наших дорогих-покійників, спільну могилу двох сестер з далекої сонячної України завершено нарешті, по 10-ти роках, спільним нагробником.

М. І-а.

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

паломники у Святій Землі, де мали нагоду бачити найважливіші місця „у земній Батьківщині Спасителя", як пише автор (ст. 63-190). Не будемо подавати змісту цієї книжки, яку читається немов повість, бо автор подає не тільки свої враження, як це звичайно роблять описувачі подорожей, — а згадує про те все, що відноситься до даної місцевости чи окремої події з життя Ісуса Христа. Автор сам признається (ст. 191), що виступіював докладно всі провідники, чи як кажуть по-українськи „гіди".

Йому вдалося написати цікаву книжку, бо він не перетягнув струни і не попав у тон сухого науковця. о. Харина подає історичні дані про біблійні місцевості, описує архітектурні й мистецькі пам'ятки та наводить відповідні місця зі Святого Письма про дії Спасителя.

Як автор вивчав проблеми, про які писав, свідчить його розділ під загол. „Ідемо до Люрду" (ст. 191-222). Автор згадує численну літературу про Люрд, між якою ширше пише про „Пісню про Бернадету" Франца Верфеля. Після Люрду українські паломники відвідали ще Париж, де могли бачитися з Преосв. Владикою Кир Володимиром Маланчуком, побути на могилі Головного Отамана Симона Петлюри та оглянути побіжно деякі історичні пам'ятки, між ними каплицю з мощами св. Катерини Лябуре.

Автор старався писати про все, що може цікавити освічену людину. На ст. 142-4 згадується про славні старобіблійні сувої, що їх відкрито в 1947 році, цілком принагідно. Ось уривок про цю знахідку:

„Пастух кидав камінчики по довкільних скелях і почув в одній скелі якийсь дивний грюкіт... Знайшов цю скелю з отвором..., діставшись всередину, завважив кілька глечиків цілих і ті, що їх розбив своїм каменем". У глечиках були оці славні пергамінові сувої, з часів першого століття перед Христом..."

Книжку видано люксусово. Дуже добрий папір, 80 ілюстрацій, між ними 16 цілосторінкових. Автор обкладинки проф. мистець Петро Андрусів, брав „до уваги," як пише автор книжки, „не тільки суто графічне оформлення всіх складових частин композиції, але й те, щоб цілість була пов'язана... з описом паломництва-процесії". Ця „переладована" композиція потребувала односторінкового пояснення автора книжки..

Літературно-мистецький вечір пам'яті В. Стефаника в Лос Анджелесі

Українська громада Лос Анджелесу після недавнього Вечора пам'яті Ів. Франка, відбула Вечір пам'яті В. Стефаника в залі парафії св. Володимира при 4025 вул. Мелроз.

Тут міг би хтось спитати: Чому це культурні імпрези відбуваються не в Народному Домі Українського Культурного Осередку (УКО) так би мовити, на загальному форумі, а на парафіяльному?

На це, однак, є поважна причина. Річ у тому, що Дім УКО, не зважаючи на свій солідний розмір і вигляд, не надається для всебічного обслуговування культурних потреб місцевої громади, бо має одну велику й гарну залю для бенкетів та забав з танцями, але не має менших заль для літературно-мистецьких вечорів та сходин.

Але повернімся до Вечора. Його відкрив проф І. Проданюк і запросив до слова панну Марту Добрянську для реферату про творчість Василя Стефаника.

Очевидно, щоб всебічно висвітлити творчість славного сина галицького Покуття — найбільш оригінального письменника-новеліста з-поміж т.зв. „Покутської трійці" (В. Стефаник, Лесь Мартович, Марко Черемшина) — для цього треба не 25 хвилин, а декілька годин. Але саме суттєве реферат доніс до свідомости авдиторії: було виразно наголошено, що В. Стефаник — співець патріярхального західньоукраїнського села з усіми його чеснотами і недомаганнями, з фанатичним прив'язанням і відданістю рідній землиці. лиці".

І хоч дійсним автором тексту реферату була пані Лідія Мотрук (це прозрадила присутнім сама Марта Добрянська), то однак Марта Добрянська — була на висоті свого завдання. Вона промовляла чітко і виразно, не поспішаючи, а при тому з великою шанобою до особи славного письменника. І це передавалось, впоювалось авдиторії, що слухала реферату з надзвичайною увагою.

Мистецька частина складалася з художнього читання текстів Стефаникової творчости і вокального виступу баритона Ігоря Шалаути при фортепіяновому супроводі проф. Лесі Куриленко-Вахнянин.

Першою точкою художнього читання було автобіографічне „Моє слово" — виконували о. Юрій Поченюк і пані Лідія Мотрук. Другою точкою — шкіц „Побожна" — виконували Святополк і Марійка Шумські, а третьою і останньою — „Сині" у виконанні головної (монологічної) частини артистом з кол. театру Стадника у Львові Йосипа Білоуса і Лідії Мотрук (авторські ремарки). Це була чи не найсильніша точка мистецької ілюстрації Стефаникової творчости на даному Вечорі.

Баритон Ігор Шалаута при акомпаньяменті Лесі Куриленко-Вахнянин виконав три пісні: „Хмари" — слова Вороного, муз. Лопатинського, „Із сліз моїх" — муз. Січинського і добре знаний громаді „Рушничок", муз. Майбороди.

Подякувавши виконавцям за труд і присутнім за увагу, проф. Проданюк проголосив закінчення Вечора. Але присутні „доповняли" його собі цікавими розмовами при каві.

А. Юриняк

В Трійці Бог перебуває

29-ий Відділ СУА в Чикаґо має понад 60 членкинь, між якими є багато талановитих жінок. Маємо вже знане зі свого співу Тріо „Пісня", а недавно три з наших членкинь виставили свої мистецькі твори.

Тетяна Тамарська - Баюк, Оксана Теодорович і Леся Дяченко-Кочман — показали чудові твори на спільній Мистецькій Виставці спонзорованій 29 Відділом СУА.

Таня Баюк студіювала мистецтво в Бразилії, де й досягла ступінь бакаляврa витончених мистецтв, спеціялізувалася в акварелі, виставляла свої праці в Бразилії та в Америці. Вона мала дві індивідуальні виставки вЧикаґо. На спільній виставці з панями Теодорович і Кочман, пані Баюк захопила публіку своїми творами в акварелі, акриліці, і ґваші. Публіка мала нагоду подивляти знання пані Баюк у таких творах як „Зима у Віскансин", „Засніжена дорога", „У сяйві місяця" (нагороджена). У всіх її творах, тематика була різна, але краєвиди і чудові квіти домінували.

Емаль — це спеціяльність панни Оксани Теодорович. Панна Теодорович студіювала в Арт Інституті в Чикаґо і закінчила із ступенем бакаляврa витончених мистецтв. Також студіювала на Чикаґському університеті. Мала також нагоду виставляти свої праці в українських та американських виставках в Чикаґо, Клівленді і Детройті. Ми оглядали із захопленням твори із скляною поверхнею, на яких різноманітні кольори притягали око глядача.

Хоча емаль одно з найстаріших видів мистецтва, відродження цієї техніки настало щойно в останніх десятиліттях, так, що тепер винайдено нові процеси його виготовлення. Все таки процес є трудний, щоб осягнути такі різнобарвисті краски які ми бачили у творах панни Теодорович. Різноманітність тематики також цікавило публіку пригадується: „Місто", „Ікона, „Риба", та різнородні квіти.

До різноманітности нашої Веставки ще приходять твори пані Лесі Дяченко-Кочман, хоча пані Леся головно зацікавлена образотворчим мистецтвом, на виставці вона показала свою надзвичайну кераміку. Ці праці, виконані переважно руками, а не на гончарському колесі, захоплювали глядача своєю відважністю форми, неконвенційністю тематики, та індивідуальністю вислов.

Пані Кочман студіювала з відомими нюйоркськими мистцями в „Арт. Студент Ліґ оф Ню Йорк" і закінчила „Арт Інститют оф техноледжі" стейтового Нюйоркського університету.

На спільній Виставці глядачі були надзвичайно захоплені цими абстрактного вислову об'єктами. Пригадується „Ритуал", „Жартівниця", „Розміркування", та різнорородні керамічні твори.

Всі три мисткині показали Чикаґській публіці свою талановиту працю: оригінальність і творчість в малярстві, емалії і кераміці. Це була надзвичайна виставка, не лише своєю різноманісністю, але також тим, що всі три мисткині є членами одного Відділу СУА.

Дякуємо цілій Управі на чолі з панею Марією Наваринською, культ - освітною референткою, за зорганізування виставки, всім членкиням за буфет і активність під час виставки, та пані Галині Грушецькій за вступне слово.

Вищезгадані Мисткині подарували Відділові три оригінальні свої праці на виграшу вислід якої буде проголошений 12-го червня ц. р. Квитки на виграшу можна набувати вже тепер у членкинь 29 Відділу. Хто був на виставці 29-го Відділу Баюк, Кочман і панни Теодорович знає, що мати, купити, чи виграти щось із їхніх творів значить мати щось дорогоцінне.

Ірена Олексюк
пресова реф.

У Філядельфії відкрито...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Націй, коли йдеться про поширення і всеобіймаючість — в першому випадку континентальну, в другому загальносвітову. Досліди над минулим, говорив він, допоможуть краще себе пізнати, а зокрема допоможуть лекше сприйняти неминучі „розходження між візіями і досягненнями" та зрозуміти, що „нічого великого, нічого тривалого, нічого цінного на довшу мету не побудовано скоро і без труду". Коли ж ми сьогодні „мусимо зустрічати труднощі і небезпеки і розглядати їх позиції правди і реалізму, ми ніколи не повинні забувати про візію, яка лягла в основі цієї нації і також в основі Об'єднаних Націй. І одна і друга продовжують змагання і працюють за повне здійснення цієї візії". На шляху до цього важливими є документи минулого і тому, говорив генеральний секретар ОН, він з почуттям гордости „формально відкриває Інститут Балча".

У виступі Говарда Пітерсона і у виступі д-ра Курта Вальдгайма підкреслювано потребу здійснювати на практиці „політику багатокультурности", як найнадійнішої основи співпраці багатьох етнічних груп. В американській дійсності це має свою особливу вимову, бо засвідчує про нові тенденції, особливо важливі для цих груп, які поселилися в ЗСА і які зацікавлені в тому, щоб не тільки зберегти, а й розвинути свої традиційні культурні цінності.

Посадник Нюарку...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

католицької парафії Вілліям і Степанія Бурк, Антін Тимкевич, який також є активний у Пластприяті, Дж. Манч, член екзекутиви Українського Лікарського Товариства Північної Америки д-р Степан Ворох, директор біоаналітичної лябораторії д-р Володимир Гординський, президент т-ва „Січ" Мирон Стебельський та члени цього товариства Юрій Храневич, д-р Євген Перейма, Осип Труш, активний діяч Пластприяту Мирон Возняк, президент Українського Демократичного Клюбу округи Ессекс Михайло Матіяш, член Станиці Братства Української Дивізії Володимир Білозір, член ООЧСУ Андрій Стецишин, член екзекутиви Відділу Союзу Українок Люба Лапічак, активна діячка ОДВУ Степанія Букшована та інші.

ТАРЗАН, Ч. 7111. Посі ліcть пана Криспа

Чи це Ваша хата, пане Крисп?

Так Тарзане!.. Моя хата й „головна квартира"... Між іншим, приятелю, мої друзі називають мене Петром!

Це чудове місце, Петре! Нагадує мені краєвиди Англії!

Я сам її збудував, базуючись на спогадах із моїх дитячих років в Англії!